

Németország Szociáldemokrata Pártjának elvi programja – Elfogadva 2007. október 28-án az SPD Hamburgi Kongresszusán. Közzétette az SPD Pártvezetősége 2007 novemberében

Néhány szó az SPD Hamburgi Programjáról

Az SPD fennállása óta mindig meghatározó jelentőségű pártként szerepel a szociáldemokrata mozgalomban. Jóllehet Németország – akár az NSZK-ról, akár az egyesített országról van szó – potenciálját, hatalmi helyzetét és súlyát tekintve több vonatkozásban különös szereplője a nemzetközi, s ezen belül az európai kapcsolatoknak, mégis a *szociális demokrácia* ügyében éppen az erős és szervezett SPD révén más társadalmak számára is hasznosítható példa lehetett a múltban (l. a Bad Godesbergi Programot). Napjainkban is mérvadóak lehetnek az SPD-ben kimunkált alapelvek, illetve koncepcionális módosítások.

A szóban forgó 2007-es Hamburgi Program is politikai üzenetként értékelhető, annak ellenére, hogy az időközben bekövetkezett pénzügyi és hitelválság, a tőkés gazdaságban keletkezett nemzetközi méretű sokkhatás részben „felülírta” a program alkalmazási lehetőségét.

2007 őszén az SPD újrafogalmazta elvi alapprogramját, közel egy évtizedes elméleti-elemző munka eredményeként. (Még az 1999-es Berlini Kongresszus hozta létre a programalkotó bizottságot.) Az új, elfogadott program legalább kettős motiváció alapján nyugszik. Egyfelől az SPD hosszabb ellenzéki időszak után került újra a kormányzati felelősség birtokába. Másfelől égetővé vált, hogy korszerű, megfelelő válaszokat adjanak a „nyitott határok” (európai integrációs határok), valamint a keletkezett „szociális kockázatok” kihívására.

Az új program a „cselekvő államiságot” állította előtérbe, s ennek örvén deklarálta, hogy a kormányzati felelősség dolgában nemcsak a pragmatizmus vezérli, hanem a tiszta és világos politikai állásfoglaláson, az ellenőrizhető feladatvállaláson túlmutató jövőkép megalkotásával is törődik.

A program arra az alapvető kérdésre is reagál, hogy „a globális korban mennyire lehetséges a tartós előrelépés és a társadalmi igazságosság” biztosítása. Az SPD e tekintetben a szolidáris polgári társadalom erőire kíván építeni. Ez a törekvés egyszerre a demokrácia-deficit létezésének beismerése, s egy demokratikus politika formáló erejének kizárólagos visszaigazolása. Ahogy a programban szerepel: a mai szociáldemokrácia szereplőinek „az elismerés kultúráját” kell szorgalmazniuk, tehát „... az embereknek úgy kell együtt élniük egymással – így a dokumentum -, hogy tiszteletben tartsák embertársaik méltóságát, kultúráját és teljesítményét”. Ez a megközelítés *szociális és demokratikus jogállamiságot* feltételez.

Hazai szempontból is rendkívül aktuális mindaz, amit a Hamburgi Program elénk tár a 21. század eleji problémákról a szociális, ökológiai és gazdasági fejlődés tárgykörében, hiszen a kelet-közép-európai új demokráciákban komoly változásoknak kell végbemenniük az élet számos területén. Egyáltalán nem közömbös, hogyan fogunk megküzdeni az emberhez méltó élet- és környezeti viszonyok fenntarthatóságát veszélyeztető káros hatásokkal. Nyilvánvaló, hogy az esetleges újabb „felosztási harcokat” és a „gátlástalan erőszak” terjedését el kell kerülnie az emberiségnek. A jó kormányzást nehezítik a globalizálódás ellentmondásai. Régi és új igazságtalanságok, egyenlőtlenségek terhelik meg a társadalmakat. A globalizációs ellentmondásokra jól rávilágít a tudástőke, a technikai haladás rendkívüli ütemű térnyerése az életünkben (pl. helyettesíthetőek a nehéz fizikai munkák, nő a várható életkor stb.), de ezek a rendkívüli képességek kereskedelmi áruként szervesülnek a világban, nem kerülnek

„elosztásra”, nem hozzáférhetőek minden ember számára. Tovább mélyül a szakadék a „gazdagok” és a „szegények” között. Ma már közhely, hogy miközben a világ „összenő”, a nagytömegű tőkefelhalmozás nem feltétlenül eredményez új jólétet, ellenkezőleg, a gyakorlatban jóval alacsonyabb szinten szolgálja az értékalkotást és a jólétet, mint arra következtethetnénk.

Az SPD programja rögzíti, hogy a német munkástársadalom mélyreható változáson megy keresztül, megélik, hogy „még virágzó vállalatok is áttelepülnek máshová”, ugyanakkor részben alanyai az innovációs tempónak, a foglalkoztatási formák diverzifikációjának. A szolgáltatási szféra dinamikája magával hozta a munka és a szolgáltatások világméretű konkurrenciáját. Nagy népességű országok lépnek be a világpiacba (Kína, India, Oroszország), ami viszonylag rövid idő alatt drasztikusan megváltoztatja a globális munkamegosztás szerkezetét. Ugyanezt a vélhetően nehezen tervezhető hatást váltják ki a nemek egyenrangúsítása terén lezajló változások is egyebek közt.

A program korszakos áttörés szükségességét vetíti elénk a munka világában és a társadalmi érintkezési viszonyokban általában. Sajátos ellentmondást tár fel a tudományos élet képviselői által immár több mint negyed évszázada jelzett feladatról, hogy biztonságfelfogásunkat újra kell gondolnunk és fogalmaznunk, amit a kormányzatok szereplői nem vagy csak fogyatékosan fogadnak be.

A feladat nagyságát és bonyolultságát jelzik a program fejezetei:

- békés, igazságos világ
- szociális és demokratikus Európa
- szolidáris polgári társadalom és demokratikus állam
- a nemek egyenjogúsága
- tartós haladás és minőségi növekedés
- jó munka mindenkinek
- a gondoskodó szociális állam
- jobb képzés, gyermekbarát társadalom, erős családok

E fenti fejezetekben konkrét szakpolitikai célkitűzéseket rögzít az SPD, nem kerülve meg a fennálló viszonyok kritikáját.

A program végén ugyancsak üzenet értékű az a tézis, amely arra hívja fel a figyelmet, hogy „egy párt mindig csak annyira lehet erős, mint azok az emberek, akik osztják az értékeit és támogatják a céljait”. Az SPD-vel együtt mi (MSZDP) is valljuk, hogy a „jövő nyitott”, s látva, elismerve a realitásokat, terveznünk kell és küzdeni kell azok megvalósításáért, hogy az életviszonyaink javuljanak, minden ellentmondás és konfliktualitás ellenére is.

Állíthatjuk, hogy a bennünket érő negatív következményeken politikai válaszokkal lehet változtatni. Az európai szociáldemokrácia ambíciózus reformizmus és óvatos transzformizmus együttes alkalmazásában jelöli meg azt az átmeneti feladatot, amely mérsékelheti, s részben megszüntetheti a mai válságviszonyokat. Egy ilyen irányultságnak a neoliberais politikai kurzus visszaszorítása a kulcseleme.